

09. Šta je zaista rekao Hermes Trismegistos?

Pre oko tri hiljade godina je jednog leta, duž južne obale Mediterana, putovao pešice jedan mlad čovek. Visokog rasta, vidljivo snažnog tela, u skromno ali čisto belo odelo obučen.

Kad bi ogladnio pitao bi uvek samo muškarce za malo hrane; Nikad žene i devojke.

Kad bi mu neko rekao da bi trebalo svojim trudom da zaradi sebi hranu, odgovarao bi da on izbegava da radi, e da bi u svakom trenutku bio slobodan za susret sa Bogom i doživljaj blaženstva. Uglavnom bi ga muškarci rado primali u društvo i ispitivali koješta: odakle je, gde je krenuo, zašto, dokle, ... Niko mu nije bio baš neprijateljski nastrojen, jer ni u kom nije izazivao zavist ili ljubomoru.

Tako je jednog dana stigao u Kartaginu. I iako onako skromno obučen ipak je i tamo odmah pao u oči dokonim muškarcima u luci.

*Kako se zoveš?

° Amun.

* Odakle dolaziš?

° Iz daleka.

* Zašto si čak ovamo došao kad nećeš da radiš, nego prosiš za hranu?

° Ovde sam samo za kratko vreme; u prolazu sam.

* A gde ćeš dalje?

° Nigde odredjeno. Moj deda s očeve strane mi je rekao:

"Ako hoćeš da budeš srećan celog ovozemaljskog života i da udješ u večnost, moraš sresti Boga i doživeti blaženstvo."

* Ah, daaa. Što su ljudi bliži grobu to žučnije dozivaju Boga. Ti veruješ da te je deda dobro savetovao?

° On nije rekao da moram neizostavno sresti Boga i doživeti blaženstvo, nego samo ako želim sebi sreću za ovaj život i ulazak u večnost.

* A šta je sa ljudima koji ne sretnu Boga i ne dožive blaženstvo?

° To isto sam ja njega pitao, a on mi je odgovorio da su takvi ljudi za nešto dobri, a za nešto nisu?

* Može biti. A oni koji sretnu Boga i dožive blaženstvo su za sve dobri?

° Ne, ali su bolji vladari nego oni koji Boga ne sretnu i blaženstvo ne dožive.

E, tu nastade grobna tišina medju Kartaginjanima i Amunom. Ljudi su Amuna počeli osmatrati mnogo ljubopitljivije nego na početku razgovora s njim. Amun nije pokazao da je primetio njihovu zbunjenost, nego je mirno gledao na pučinu. To je njegovim sagovornicima bio znak da on od njih ne očekuje neki drukčiji odnos, nego dotadašnji. Onda se najstariji iz grupe Kartaginjana ohrabrio da ponovo počne sa ispitivanjem Amuna:

* Ko je tvoj deda?

° Hermes. Triput Najveći.

Najveći mislilac, najveći sveštenik i najveći kralj.

* To znači da ti ne moraš prositi, nego tako hoćeš?
° Da. Svugde usput govorim da u svakom trenutku moram biti slobodan za susret sa Bogom i doživljaj blaženstva, ali me ljudi ne shvataju ozbiljno.

* A ti sebe u svemu tome shvataš?
° Ni malo. A šta da radim? Deda je rekao ovako:
„Malo ko od ljudi iskusi te obe stvari. Na prste jedne ruke se mogu izbrojati oni koji su dosad obe te stvari iskusili kao momci ili devojke.
Probaj to za tri godine, pa ako ne uspeš posveti se jednoj ženi, vašoj deci i javnim poslovima. U zrelosti svojoj možeš opet pokušati, jer ni žena, ni deca, a ni javni poslovi ne stoje nikad kao barikade između čoveka i Boga, tj, blaženstva.

* Tvoj deda, Tripud najveći ti nije dao novaca da imaš na putu?

° Oho! Ne sumnjajte u velikodušnost mog dede!
Pred moj polazak na put, prilikom opraštanja od njega i mojih roditelja, deda mi je ponudio novaca i dva telesno snažna pratioca, ali mi je odmah rekao i ovo:

„Prvo, čovek može sresti Boga i u svojoj kući, ali putujući svetom može to nekad brže i lakše biti.

Drugo: Zlato će te pre odvesti tamo gde budnost opada, nego cilju tvog odlaska od kuće.

Treće: Pratioci na takvom putu su pre smetnja nego pomoć.

Četvrto: Žena je mladiću zadovoljstvo za jedan dan, ili noć. Lanac takvih zadovoljstava zaustavi čoveka na putu ka sreći za ceo život. A zbog neke devojke može momak vrlo lako u opasnost upasti, jer glupi momci oko nje ne

shvataju da slobodna devojka odlučuje kom momku će dozvoliti, da od njega, recimo tako, bude osvojena.“
Zbog toga ja sebi uvek govorim: Polako! Jedno po jedno.

* Lepo ti je deda to sve rekao. A gde čovek može sresti Boga?

° To isto sam ja njega pitao. Rekao mi je kratko: „Dole i gore.“

* Hm. Baš zagonetno. A gde može čovek doživeti blaženstvo?

° „Gore i dole.“ – odgovorio mi je deda.

* Ove dve stvari se ne dožive istovremeno? Ili da?

° To za sad ne znam. Tu je deda rekao da mi o tome neće reći ništa, da ne bih pravio planove i smišljao strategiju u traganju za blaženstvom.

Ja za sada imam jedan veći problem. Da bih, onda kad ga sretnem, prepoznao nekog čije ime znam, moram mu i lik prethodno upoznati?

* Pa, jasna stvar!

° Tako ja lutam dolinama i ne doživljam ih kao velike dubine i lutam brdima, a ne doživljam ih kao velike visine. Gde da sretnem Boga i kako da ga prepoznam?

* Aaa, ne, ne! Nisi na dobrom stanovištu. Tvoj deda je rekao: „Dole i gore.“, odnosno „Gore i dole.“ a ne: „Duboko i visoko.“ i obrnuto.

° U čemu je razlika?

* Dole je u dolini, u podrumu, u klancu, u paklu, ... a gore je na tavanu, na drvetu, na brdu, u raj, ...

° Da. I?

* Kako može biti da je u paklu jednako kao u raj? Tvoj deda je sigurno mislio na nešto drugo.

° Auu! Kako sam gluuup! – skoči Amun sa kamena na kom je sedeo. To znači da sam mirno mogao ostati kući, a ne potucati se po svetu.

* Da! – odgovoriše mu uglas Kartaginjani.

° Vi ste mi sad mnooogo pomogli. A svugde su me ljudi savetovali:

„Idi u onom pravcu. Tamo je jedno vrlo veliko brdo.“
Ali ja sam sâm sebi kriv da sam ovako daleko od kuće otišao.

* A tvoj deda je mogao tačno da ti objasni šta znači to „Kako dole tako gore.“ Ili obrnuto? A?

° On ne priča mnogo. O tome mi je rekao ovoliko:
„Kao što ne mogu da dišem za tebe, tako ne mogu ni da gledam ili da mislim. Imaš oči, imaš mozak pa ih koristi kako treba.“

Posle kratkog ćutanja s obe strane, Amun reče svojim sagovornicima: Kako sam na svoju sreću stigao dovdde, tako mogu još srećnije da krenem nazad?

* Možeš. – rekoše mu Kartaginjani.

° Hvala vam za sve. Ostajte u zdravlju. Pisaću vam ako mi uspe da steknem blaženstvo za ovaj život i za večnost.

* * *

Nakon Amunovog odlaska iz Kartagine, neki od onih koji su sa njim razgovarali, počеше ga ocenjivati i procenjivati kao nedovoljno inteligentnog da prepozna

„onog čije ime zna, a ne i lik“, naime Boga i da će njemu, Amunu, uzalud oteći vreme za jednostavna uživanja u ovozemaljskom životu. Neki su, opet, stajali na stanovištu da je samo inteligentan čovek sposoban i za sebe samog reći: „Auu, kako sam glup!“

A i jedni i drugi su posle mnogo puta složno odgonetali da li je ono Hermesovo „dole“ u čoveku, a ono „gore“ izvan čoveka, ili stvari sa tim stoje obrnuto.

* * *

Dvadesetdve godine kasnije je Amun odaslao jedno pismo adresirano ovako:

„Svim mudracima Kartagine“

„Dragi moji prijatelji, godinama nisam čuo ništa o vama. Pretpostavljam da vi o meni ponešto jeste. Ja sam suprug divne žene i otac dva mila deteta. Sreću za ceo ovozemaljski život i ulaz u večnost sam sebi stekao. To znači prvenstveno to da porodičan život ne ometa duhovni razvoj čoveka. Istina je ono što ste mi rekli, da „dole“ nije u dolini, kao što ni „gore“ nije na planini. Blaženstvo stekne čovek kojega se um na sebi sasvim umiri, a Boga spozna čovek kojega se um sasvim napregne oko stvari i stanja oko njega, čoveka. Pošto su to dva sasvim različita napora uma, koja se isključuju, predstaviću vam ih slikovito ovako:
- Onaj koji doživi blaženstvo je kao čovek koji stoji na vrhu planine: greje ga Sunce, a ispod sebe ne vidi ništa od magle oko planine.

- Onaj koji stekne sva znanja ovog sveta je kao čovek koji stoji ispod planine i niti ga greje Sunce, niti vidi išta iznad magle koja okružuje vrh planine.

Doživljaj blaženstva bez znanja o svemu što nas okružuje je od male vrednosti; isto kao što je od male vrednosti i sve znanje o svemu što nas okružuje, a bez doživljaja blaženstva. Blaženstvo može lako doživeti i neki prosečno inteligentan umno povučeni čovek, a znanje o svemu što nas okružuje može postići i neki prosečno inteligentan čovek, kojega se um nikad ne bavi sobom. Svaki čovek koji doživi blaženstvo, a ne stekne znanje o svemu što nas okružuje, je kao čovek koji koristi zdravstveno bezopasne opijate. Dakle, prijatno mu je, iako nije trezan!

Svaki čovek koji nauči sve o svemu što nas okružuje a ne doživi blaženstvo je kao onaj koji upotrebljava zdravstveno štetne opijate: u jednom trenutku stoji uspravno, u drugom se ljulja, a u trećem se sroza na pod; pa opet sve ponovo: ustane, ljulja se, padne, ... ustane ljulja se, padne, ...

Samo iskustvo spoznaje svog uma i spoznaje svega što nas okružuje omogućuju zajedno blaženstvo za ceo život zemaljski i ulazak u večnost.

Onaj koji upadne u ubedjenje da je shvatio svet oko sebe, a ne shvati sebe u umu, je jadan celog ovozemaljskog života, jer nikad ne bude stabilan u svom razumevanju Boga i ljudi; ne shvati Stanje stvari sa svim takozvanim nesrećama ovog sveta kao, ipak, stvari sâmog Boga. Kako raste znanje takvog čoveka o ovom svetu, tako raste i negov duhovni jad, jer se neprekidno klâti izmedju oduševljenja i sumnji.

Onaj ko shvati sebe u umu ne može ući u blaženstvo dokle god ne shvati koliko-toliko svet oko sebe i prestane se svetom oko sebe opterećivati. Odnosno, da bi se doživelo blaženstvo potrebna je i mala porcija nezainteresovanosti za detalje, kao i za budale i gluposti ovog sveta.

Čovek koji stekne blaženstvo i zadovoljavajuće znanje o svetu oko sebe stekne i oči kojima vidi Sunce i onda kad se nalazi ispod planine oko čijeg vrha lebdi magla, odnosno, on vidi sve u dolini čak i onda kad stoji na vrhu planine oko kojeg je magla. Za njega, takvog čoveka, magla oko planine nema nikakvog značaja.

Dedino „Kako gore tako i dole“ se ne odnosi na tu vidovitost blaženog čoveka, nego se odnosi na to da su takozvana materija i duh jedno te isto, a svojstva tog Jednog jedinog prostaci dele na dva; naime na materiju i duh.

Ako se, očekujem, složimo s tim da je Bog to Jedno jedino, celovito, onde je um inteligentnog čoveka ustvari um Boga, a kad se Bog, kao um u čoveku, bavi sobom celovitim – stupa u savršeni mir. Jer, kad se okrene sebi, kao skupu ispoljenja, stupa u mirno posmatranje sebe kao nosioca uma, kojim biva svestan sebe i kao Jednog jedinog i kao skupa ispoljenja.

Moj deda Hermes Trismegistos je zato *Tripud najveći*, jer je sebe spoznao i kao čoveka i kao Boga.“

Vaš Amun

* * *

Stariji mudraci Kartagine su se vrlo obradovali Amunovom pismu.

Jedan mlađji je upitao:

* Koji Amun je poslao ovo pismo?

° Novi kralj Velikog kraljevstva.

* I to ovako bez titule i pečata?

° Možda nas zaista smatra svojim prijateljima, a možda samo nije hteo da kod nas omalovaži svog oca. Ili i zbog jednog i zbog drugog.

Lice mladog Kartaginjanina je pokazalo da ne razume ovaj odgovor, pa mu ga je stariji pojasnio:

° Ovim pismom se razume da Amunov otac nije dostigao najvišji stepen razvoja jednog čoveka, odnosno nije doživeo blaženstvo i nije shvatio Boga, pa je Hermes Trismegistos Veliko kraljevstvo predao svom unuku Amunu.

* Eh, kao da bi narod osetio tu manjkavost na Amunovom ocu.

° Udaljeni podanici Velikog kraljevstva nesavršenstvo Amunovog oca ne bi приметili, ali na dvoru bi se to приметilo i osećalo. Nesklad na dvoru se vremenom prenese na celo kraljevstvo, pa se taj nesklad vremenom pretvori u nered.

* Da, Da, ... – reče mladi Kartaginjanin.

° Da, da. – reče i stariji. Nije lako svet razumeti, a još je teže um umiriti.